کویت، انتخابات و ریشه‌های بحران

* محمد معرفی

اشاره:
برای چهارمین بار در کمتر از شش سال، بیش از ۴۰۰ هزار نفر از شهروندان کویتی در یکم دسامبر سال ۲۰۱۲ برای انتخاب نمایندگان دوره چهاردهم مجلس «الامه» به امید خروج از بحران سیاسی به پای صندوق‌های رای رفتند.
در واقع تاثیر برگزاری انتخابات اخیر را می‌توان در عرصه سیاسی این کشور که در پی اعتراضات خیابانی بحث و جدل‌های فراوانی را برانگیخت جست‌وجو کرد.
مردم کویت طی یک سال گذشته از وضع موجود که بر اثر اختلاف‌های ادامه‌دار مجلس و دولت به وجود آمده بود دچار یاس و نگرانی شـده بودند و از اینکه به جای پرداختن به توسـعه و پیشـرفت کشور مسـئولان به بحث و جدل‌های سیاسی بپردازند خسته شده‌اند.انتخابات جدید نشان داد که کویتی‌ها با انتخاب نمایندگان مجلس چهاردهم به دنبال برون رفت از وضعیت موجود و ساماندهی عرصه سیاسی خود هستند. در این مقاله با اشاره به نتایج به دست آمده در انتخابات پارلمانی و پیش‌زمینه‌های سیاسـی آن، تلاش شـده است که به ابهامات موجود در موردبرخی از قضایای سیاسی کویت و بحران میان دولت و نمایندگان پارلمان سابق که اکنون مخالفت‌ها را سازماندهی می‌کنند، پاسخ داده شود.
همچنین در این مقاله به مقوله دموکراسی در کویت و سناریوهای آینده در عرصه سیاسی و موانع موجود در پیش روی پارلمان دوره چهاردهم و تشکیل حکومت جدید نیز توجه شده است.
سرویس خارجی

با این که کویت قدیمی‌ترین کشور حوزه خلیج فارس است که یک مجلس قانونگذاری دارد اما این کشور از بحران‌های زیادی رنج می‌برد.

از جمله این بحران‌ها، موضوع انحلال مجلس «الامه» اسـت که طی شـش سال گذشته (۲۰۰۶، ۲۰۰۸، ۲۰۰۹ و ۲۰۱۱) به دلیـل بالا گرفتن اختلافات دولـت و مجلس و به عنوان یکی از دلایل بحران، تاکنون چهار بار منحل شده است.

همان گونه که در برداشـت‌های سیاسـی در مورد کویت از وجود دموکراسـی در این کشور در مقایسـه با دیگر کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس سخن به میان آورده می‌شود، به همان اندازه نیز باید به بحران پیچیده و متراکم که این دموکراسـی با آن دست به گریبان است، توجه کرد. در طول سال‌های اخیر، این بحران سیاسـی با وجود تشکیل هفت دولت مختلف و چهاربار انحلال پارلمان خاتمه نیافته است.

این در حالی است که طی سال‌های گذشته موضوع این طور نبوده است و فقط طی دو دهه اول برگزاری انتخابات مجلس الامه در فاصله زمانی سال‌های ۱۹۶۳ تا ۱۹۸۶ و همچنین تا سال ۱۹۷۶ پارلمان کویت فقط دو بار منحل شده است.

اما در شرایط کنونی، شاید آغاز بحران دموکراسی در کویت را در اوایل سال ۲۰۱۱ میلادی ریشه‌یابی کرد که در پایان همان سال به مرحله خطرناکی رسیده بود. در آن سال، عرصه سیاسی کشور به محلی برای کشـمکش‌های دولتمـردان و نمایندگان پارلمان تبدیل و جامعه کویت به طور بی‌سابقه‌ای به لبه پرتگاه رسیده بود.

طی این سـال (۲۰۱۱) برخی از جریان‌های سیاسـی برای دسـتیابی به خواسته‌های خود، با برپایی تظاهرات و تجمع‌های سیاسـی، کناره‌گیـری شـیخ «ناصرالمحمد الاحمـد الصباح» نخست‌وزیر و برادرزاده پادشاه کویت شدند.

در همـان سـال که این واقعه به نام «رسـوایی رشـوه‌های میلیونی» معروف شـد. اختلافات عمیق سیاسی بین مسئولان دولتی و نمایندگان بیش از هر وقت دیگر نمایان شد و حتی به لایه‌های پایین جامعه رسـوخ کرد. این اختلافات عمیق سیاسی باعث شد که طرف‌های درگیر از سخن و شعار به سمت و سوی اعتصـاب و تظاهرات خیابانی روی بیاورنـد. این اوضاع و احوال باعث شد که برخی از صاحبنظران مسائل کویت، این موضوع را مطرح کنند که در این کشور دموکراسی هست، اما سیاستمداران دموکرات وجود ندارد. اوج این موضوع را درواقعه «اشغال پارلمان» که برای نخستین بار در تاریخ سیاسی این کشور رخ داد می‌توان مشاهده کرد و طی آن در سال ۲۰۱۱ مخالفان با اشغال پارلمان که با شکستن در ورودی و ورود به آن همراه بود، دولت وقت را مجبور به استعفا کرد. این گونه بود که انتخابات چهاردهمین دوره مجلس الامه در کویت در سال ۲۰۱۲ برگزار شد.

بـا وجود این التهابات و رقابت‌های انتخاباتی، انتخابات چهار دهمین دوره قانونگذاری در کویت به صورت شفاف برگزار شد و رای مردم در صندوق‌های شیشه‌ای در مقابل دیدگان افکار عمومی به صورت پخش مستقیم شمارش شد. در کنار این موضوع دولت کویت برای نخستین‌بار با حضور ناظران مستقل برای نظارت بر رونـد انتخابات پارلمان موافقت کـرد و ۳۰۰ تن از آنها در نقاط مختلف این کشور نظارت بر صندوق‌ها را برعهده گرفتند.

ترکیب کلی مجلس الامه در دوره چهاردهم

نتایج انتخابات پارلمانی در کویت در روزهای اول نشان‌دهنده تغییر کلی در ترکیب نمایندگان مجلس الامه بود. این تغییرات پس از آن روی داد که برخلاف دوره قبلی قانونگذاری محدودیت‌هایی برای انتخاب بیش از یک نامزد در حوزه‌های انتخابیه وضع شده بود. همچنین برخلاف دوره قبلی قانونگذاری، طیف «اسلامگرای سـنی» و «لیبرال‌ها» در مجلس چهاردهم کرسـی زیادی را به دست نیاوردند و در نتیجه روند انتخابات به نفع شیعیان تمام شد.

از ویژگی این دوره از قانونگذاری، حضور تعدادی از نامزدهای جوان بـود که توانسـتند وارد مجلس‌الامه شـوند و بر صندلی نمایندگان کهنسال بنشینند.

جالـب اینکه برای نخسـتین بار در نیم قـرن اخیر در این کشور، احزاب سیاسی برجسته کویتی در انتخابات مجلس الامه شرکت نکردند و آن را تحریم کردند. احزاب اسلامگرای اهل تسنن، لیبرال‌ها و ملی‌گراها در کنار اخوان المسلمین و قبایل کویت در یـک صف علیه دولت ایسـتادند و آن را به سرنگونی تهدید کردند.

انتخابـات پارلمانی کویـت در روز یکم دسامبر (۱۱آذر) در این کشور برگزار شد و در این انتخابات برخلاف دوره‌های قبلی هر شـهروند کویتی به جای رای دادن به چهار نامـزد، فقط قادر به انتخاب یک نماینده در مجلس‌الامه بود.

براساس آمارهای رسمی از جمعیت دو میلیون و ۳۰۰ هزار نفری این کشور نزدیک به ۷۰۰ هزار نفر واجدشـرایط شـرکت در انتخابات پارلمانی بودند که تعداد ۴۰۰هزارنفر از آنها در آن شرکت کردند و به نامزد مورد علاقه خود رای دادند. اما باوجود یک سـوم شرکت‌کنندگان، انتخابات پارلمانی کویت برخلاف انتخابات قبلی سازوکار و ویژگی خاص خود را داشت و توانست توجه رسانه‌های داخلی و خارجی را به خود جلب کند.

در ایـن انتخابات برخلاف دوره‌های گذشـته که نمایندگان شـیعی دارای تعداد انگشت شمار در مجلس بودند، یک سوم از تعداد کرسی‌ها را به خود اختصاص دادند.

همچنین برخی از آمارهای شـبه رسمی حکایت از جمعیت ۳۰درصدی شیعه در کویت داردو با وجود این پیروزی چشمگیر نمایندگان شیعه در انتخابات پارلمانی بار دیگر باعث جلب توجه رسانه‌های خبری شد. نمایندگان شیعه از زمان تاسیس پارلمان کویت (مجلس الامه) در آن حضور فعال داشته‌اند و از سال ۱۹۶۳ تا سال ۲۰۰۶ تعداد ۲۸گروه و جریان شیعی در انتخابات پارلمانی شرکت کرده‌اند. تعداد نمایندگان شیعی از سال ۱۹۶۲ تا ۱۹۷۵ بین دو تا ۱۰ تن بوده است و از ۱۹۹۲الی ۲۰۰۹ نیز این تعداد مابین ۴و ۹ و گاها ۵در نوسـان بوده اسـت. در این میان آقایان «عبدالصمد» و «جوهر» با ۶دوره نمایندگی و آقایان «عاشـور»، «القـلاف» و «صرخوه» بـا ۵دوره در پارلمان کویت به عنوان با سابقه‌ترین نمایندگان شیعه حضور داشته‌اند. براساس آمار رسمی ارائه شده از سوی وزارت کشور کویت، شیعیان در سالهای ۱۹۶۲ تا ۲۰۰۶ در چند حوزه بیشـترین تعداد آرا را به خود اختصاص داده بودند. بر مبنای یک پژوهش انجام شده از سوی نهادهای ذی ربط، پارلمان سابق دارای بیشترین تعداد نماینده شیعه با ۹نفر بود در حالی که در سـال ۱۹۷۵ تعداد نمایندگان شیعی ۱۰نفر بود. در این پژوهش خاطرنشان شده است: متوسط حضور نمایندگان شـیعه درپارلمان ۶نفر بوده است و در مجلس موسسان دوتن از نمایندگان شیعه حضور داشتند.

بررسـی جزئیات این پژوهش شـبه دولتی نشـان می‌دهد تعیین حوزه‌های انتخاباتی در مناطق جغرافیایی در انتخاب تعداد نمایندگان بی‌تاثیر نبوده است. در مورد شیعیان نیز این موضوع صدق می‌کند و با گذشت زمان مشارکت آنها در مسائل سیاسی و تعیین سرنوشـت افزایش یافته است. بر مبنای این مشارکت، شیعیان با شکل‌دهی به فعالیت‌های خود در قالب ۲۸گروه و جریان شیعی در انتخابات مجلس الامه حضور فعال داشته‌اند.

در ۱۳ آوریل ۲۰۰۷ شـبکه خبری آمریکایی سـی‌ان‌ان در گزارشی مخالفت شیعیان کویت با اشغال این کشور از سوی ارتش بعث عراق در سال ۱۹۹۰به عنوان مرحله جدیدی از شکل‌گیری و درهم آمیختگی ملی شیعیان در این کشور عنوان شده‌بود. اما اشغال عراق در سال ۲۰۰۳ و تاثیرات آن واکنش منفی شیعیان در کویت را در پی داشت و در روابط آنها با اهل تسنن آن کشور، بی‌تاثیـر نبود و موجـب ایجاد برخی از اختلافـات و تنش‌های مذهبی‌شده به خصوص اینکه در آن سالها، شیعیان کویت سقف مطالبات خود را خصوصا در زمینه مذهبی افزایش داده و برخی از فعالان شیعه خواستار اعلام تعطیلی رسمی روز عاشورا در این کشور شدند. از جمله درخواست‌های دیگر شیعیان تدریس فقه شیعه در مدارس و دانشکده‌های معارف کویت بود تا دانشجویان شیعه و سنی بتوانند درکنار یکدیگر به تحصیل آن اقدام کنند و البته همسایگی کویت با دو کشور بزرگ شیعی ایران و عراق در این مورد بی‌تاثیر نبوده‌است.

براساس قانون اساسی فعلی کویت، تشکیل احزاب سیاسی در آن کشـور ممنوع است، اما دولت با برگزاری تجمع‌های سیاسی با تسامح برخورد می‌کند و شیعیان نیز همانند اهل تسنن دارای تشکیلات سیاسی خاص خود در این عرصه سیاسی هستند.

براین اسـاس در سال ۱۹۶۳تشـکیلات اصلی شیعیان برای شرکت در فعالیت‌های سیاسی تحت عنوات «جمعیه الثقافه الاجتماعیه» شکل گرفت و بعدها در سال ۱۹۹۱ به «التحالف الاسلامی الوطنی» تغییر یافت.

درسال ۲۰۰۵شیعیان کویت در «ائتلاف التجمعات الوطنی» که هنوز هم فعال است سازماندهی شدند که ۵ گروه بزرگ دینی و سیاسی تشکیل‌دهنده آن است. این ۵ گروه عبارتند از «تجمع العداله والسلام»، «تجمع المیثاق الوطنی»، «حرکـه التوافق الوطنی الاسـلامیه» ، «تجمع الرسـاله الانسانیه» و تجمع علما المسلمین الشیعه».

شـیعیان علاوه بر حضور فعال در زمینه قانونگذاری و سیاست، در بخش‌های مختلف حکومـت کویت مانند ارتش، وزارتخانه‌ها و پلیس همانند سـایر شـهروندان کویتی به فعالیت مشغول هستند. همچنین باتوجه به اقتصاد کویت، شـیعیان جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده‌اند و بسـیاری از خانواده‌های متشخص و برجسته در زمینه اقتصادی شیعه هستند.

براساس یک گزارش منتشرشده از سوی وزارت خارجه آمریکا در سـپتامبر سـال ۲۰۱۱ با عنوان «آزادی دینی در جهان برای سـال ۲۰۱۰»، جمعیت کویت سه میلیون و ۵۳ هزار نفر برآورد شده‌است که یک میلیون و ۱۳ هزار نفر (۳۲ درصد) آن شهروند کویتی و بقیه را خارجی‌ها تشکیل می‌دهند. براساس این گزارش ۷۰ درصد شهروندان کویتی اهل تسنن هستند و ۳۰ درصد آنها را شـیعیان تشـکیل می‌دهند و تعداد کمی از سـاکنین کویت مسیحی و بهایی هستند.

جریان‌های سیاسی شیعه

براسـاس پژوهش دکتر «فلاح المدیرس» فعالیت ۲۸ گروه وجریان شـیعی در خلال سـالهای ۲۰۰۶ - ۱۹۶۳ در کویت به ثبت رسید. بسیاری از این گروه‌ها و جریان‌ها فقط در مدت زمان محدودی (مانند انتخابات) شکل گرفته و منحل شده‌بودند و شاید نقش آن چنانی در حمایت از یک نامزد در انتخابات شـوراهای شهرداری و یا پارلمان ایفا نکرده‌اند.

شیعیان در انتخابات پارلمانی

معدل حضور نمایندگان شیعی در پارلمان طی دوره زمانی بین ۱۹۶۲ تا ۱۹۹۰ فقط دو نماینده بوده‌اسـت و آن دو هم فقط در مجلس موسان حضور داشته‌اند. پس از آن شیعیان با ۱۰ نماینده در پارلمان در سال ۱۹۷۵ رکوردشکنی کردند.

همچنین در طول دوره زمانی ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۹ معدل حضور نمایندگان شیعی در مجلس الامه عدد چهار بوده‌است که مربوط به سـال ۲۰۰۶ اسـت و در سـال ۲۰۰۹ نیز این تعداد به ۹ نفر رسید. همچنان که عدد ۵ در پارلمان کویت طی دوره‌های زمانی ۱۹۹۲، ۱۹۹۶، ۲۰۰۳ و ۲۰۰۸ به عنوان معدل حضور نمایندگان شیعی بوده‌است.

درمورد آنچه که به نمایندگان شـیعی برای حضورشـان در دوره‌هـای قانونگذاری در مجلس الامه تعلـق دارد، می‌توان به نمایندگانی مانند «عدنان سـید عبدالصمد احمد سـید زاهد»، «حسـن عبدالله احمد جوهر» طی دوره زمانی ۱۹۶۲ تا ۲۰۰۹ اشـاره کرد که بیشـترین حضور را که شامل ۶ دوره قانونگذاری بوده است را دارا هستند.

پس از این دو، «ناصر عبدالعزیز حسـن صرخوه»، «حسین علی السـید خلیفه حسـین القلاف» (معم)، «صالح احمدحسن عاشور» با ۵ دوره نمایندگی و «ابراهیم علی یوسف الخربیط» با چهار دوره نمایندگی بیشتر زمان حضور در دوره‌های قانونگذاری در پارلمان کویت را عهده‌دار بوده‌اند.

در زمینه حوزه‌های انتخابیه که نمایندگان شـیعه از آنها به مجلس راه یافته‌اند می‌توان به حوزه انتخابیه شماره یک اشاره کرد که در سال ۲۰۰۸ پنج تن از نمایندگان شیعی از آن به مجلس‌الامه راه یافتند. از این حوزه انتخابیه نیز در سال ۲۰۰۹ هفت تن از ۹ نماینده شیعی در این انتخابات توسط مردم انتخاب و به پارلمان رفتند. در حالی که دو نماینده دیگر شـیعی از حوزه‌های شماره ۲ و ۳ انتخاب شدند.

همچنیـن پیش از قانون جدید انتخابات پارلمانی کویت که حوزه‌های انتخابیه را فقط به ۵ حوزه کاهش داد، حوزه انتخابیه شماره یک (الشـرق)، ۴(الدعیه)، ۵ (القادسـیه)، ۷(الدسمه) ۸ (حولی) ۱۳ (الرمیثیه) به عنوان بیشـترین حوزه‌های رای‌گیری برای انتخاب نمایندگان شیعی در طی دوره زمانی ۱۹۶۲ و ۲۰۰۶ در کویت به شمار می‌روند.

بسـیاری از صاحبنظران و آگاهان سیاسی مسائل کویت در پارلمـان جدید اتفاق نظر دارند که دوره چهاردهم از ویژگی‌های ذیل برخوردار است.

* پیروزی ۱۷ نماینده شـیعه در همه حوزه‌های پنج‌گانه و «ائتلاف اسلامی» شیعیان پیروزی چشمگیری را به دست آورده است.

* حضـور زنان در دوره چهاردهم در مقایسـه با دوره قبلی بیشتر شده است و سه تن از نمایندگان زن به نام‌های «معصومه مبارک»، «صفاءهاشم» و «ذکری الرشیدی» در آن حضور دارند.

* برای نخسـتین بار یک نماینده زن به نام ذکری الرشیدی منتسب به قبایل کویت به مجلس راه یافته است.

نمایندگان شیعه در پارلمان کویت

«عدنان عبدالصمد»، «فیصل الدویسـان»، «یوسف الزلزله»، «معصومه مبارک»، «عبدالحمید دشتی»، «صالح عاشور»، «خالد الشطی»، «حسـین القلاف»، «عدنان المطوع»، «احمد لاری»، «خلیل الصالـح»، «خلیل عبدالله»، «هشـام البغلی»، «مبارک النجاده»، «عبدالله التمیمی»، «هانی شمس» و «ناصر الشمری» ۱۷ نماینده‌ای هسـتند که به نمایندگی از شـیعیان به مجلس الامه راه یافته‌اند.

بسیاری از این نمایندگان دارای تجربه درخشان قانونگذاری در دوره‌های مختلف بوده‌اند و از محبوبیت در بین اقشار مختلف شیعه و سنی برخوردارند.

در واقع شـیعیان از گذشـته‌های بسیار دور در این سرزمین سـکونت داشـته‌اند و کویت به عنوان سرزمین آبا و اجدادی آنها به شمار می‌رود.

اما متاسفانه برخی تنگ‌نظری‌ها و تعصب‌های بیجا باعث شده اسـت که در انتخابات بحث شیعه و سنی مطرح و از شیعیان به عنوان سـاکنان غیربومی این کشور یاد شود. متاسفانه طرفداران این تز که از سوی یکی از کشورهای عربی حمایت می‌شوند، در گذشته پست‌های کلیدی سیاسی و پارلمانی را به عهده داشتند، اما با همه اوضاع واحوال نتوانستند کاری از پیش ببرند.

مخالفان چه می‌گویند؟

مخالفـان دولت کویت که با تصاحب ۳۵ کرسـی در دوره قبلی اکثریت پارلمان را به خود اختصاص داده بودند، خواستار اصلاحات و مبارزه با فساد در کشور هستند.

آنها که طیف وسـیعی از اسـلامگراهای سـنی، سلفی‌ها، لیبرال‌ها و ملی‌گراهای کویتی را دربرمی‌گیرند در سال ۲۰۱۲ بیشترین تنش را با دولت داشتند و دوبار باعث کناره‌گیری آن از قدرت شدند. مخالفت‌ها با دولت تا آنجا پیش رفت که پادشاه کویت به انحلال پارلمان و برگزاری انتخابات رای داد و در این راسـتا برای محکم‌کاری هر چه بیشتر قانون انتخابات را اصلاح کرد که این اقدام وی به مثابه ریختن بنزین بر روی آتش بود و باعث شعله‌ور شدن اختلافات و برگزاری اعتراضات خیابانی در هفته‌های منتهی به انتخابات مجلس چهاردهم در ماه دسامبر (آذرماه) شد.

بر همین اسـاس تظاهرات ۵۰ هـزار نفری معترضان به اصلاح قانون انتخابات که رسـانه‌های خبری جهـان از آن به عنوان بزرگ ترین تجمع مردمی در مخالفت با دولت وابسـته به خاندان الصباح در کویت از آن یاد می‌کنند، این کشـور نفت‌خیز در حاشـیه خلیج فارس را در ماه‌های پایانی سـال میلادی در صدر اخبار جهان قرار داد. کشـور کویت که به عنوان تنها کشور عربی حاشیه خلیج‌فارس از دهه‌های گذشـته تاکنون دارای پارلمان بوده اسـت با به حرکت درآمدن جنبش بیداری اسـلامی، از سـال ۲۰۱۰ تاکنون تحولات سیاسی فراوانی را تجربه کرده است.

این کشـور که دارای پارلمان (مجلس الامه) با ۵۰ نماینده است، طی دو سال گذشته صحنه مناقشات و اختلاف نظرهای فراوانـی بین دولـت و قوه قانون‌گـذاری بوده اسـت، چرا که نمایندگان نخست‌وزیر وابسته به خاندان حاکم را به فساد مالی و بی‌لیاقتی متهم می‌کنند.

این تنش‌های سیاسی باعث شد که دولت چهار بار استعفای خود را به پادشـاه اعلام کند و دوباره با ترکیب جدیدتری پا به عرصه سیاسی بگذارد.

روند امور طوری شـد که پادشاه کویت براساس اختیارات قانون اساسی مجبور شد که اقدام به انحلال پارلمان کند و رای بـر برگزاری انتخابات زودهنگام بدهد تا مخالفان نتوانند ابتکار عمل را به دست بگیرند.

طـی این مدت، دولت در تلاش بـود تا با تعدیل در قانون انتخابات، به نحوی مخالفان خود را از سـر راه بردارد و در این مورد توانست، محدودیت‌هایی را ایجاد کند. در این راستا صدور دستورالعمل اصلاح قانون انتخابات از سوی شیخ صباح الاحمد الصباح (پادشاه)، تنش‌ها را افزایش داد و موجب برگزاری چندین تظاهرات و تجمع از سوی مخالفان شد.

در همین حال روزنامـه دولتی «الکویت الیوم» در بحبوبه اختلافات اقدام به انتشار دستورالعمل ۵ ماده‌ای دولت درخصوص وضعیت فوق‌العاده در کشور کرد.

براسـاس یکی از مواد این دستورالعمل، کسانی که به جرم تحریک و ایجاد فتنه از سوی پلیس و نیروهای امنیتی بازداشت می‌شوند به ۷ سال زندان و پرداخت ۱۰۰ هزار دینار (هر دینار معادل سه دلار) محکوم می‌شدند.

این دستورالعمل که در اختیار نهادهای ذی‌ربط قرار داده شد قرار است در مجلس جدید به صورت یک قانون به تصویب برسد.

برپایه این دستورالعمل در صورتی که افراد غیرکویتی مجرم شناخته شوند پس از پرداخت جریمه و حبس از این کشور اخراج خواهند شد.

اما در مقابل، مخالفان حکومت کویت در یک رویارویی آشکار با دولت و پادشاه، فراخوان تحریم انتخابات پارلمان را صادر کردند و پس از اینکه انتخابات مجلس الامه برگزار و ۵۰ نماینده آن از سـوی مردم انتخاب شدند، با دسـتاویز قرار دادن درصد ضعیف مشارکت مردم آن را فاقد مشروعیت دانستند.

«احمد السعدون» رئیس سابق پارلمان کویت و از لیبرال‌های دو آتشه مخالف دولت درخصوص پارلمان جدید گفت که پارلمان جدید جایگاه مردمی و سیاسی ندارد و اگر به فعالیت خود ادامه دهد، به اعتراضات خود تا سـقوط آن ادامه خواهیم داد. در این راسـتا طیف مخالف دولت با برگـزاری راهپیمایی‌هایی با عنوان کرامت به مخالفت خود ادامه داد و پس از اینکه پارلمان تشکیل و تظاهرات خیابانی ممنوع شـد، مخالفـان به ایجاد تجمع‌های کوچک‌تر و درگیری با پلیس و نیروهای امنیتی مبادرت کردند.

«مسلم البراک» از اعضای اسلامگرای سنی پارلمان سابق و یکی از معروف‌تریـن مخالفان دولت در واکنش به پارلمان جدید آن را فاقد مشروعیت دانسته و بر ادامه اعتراضات تا انحلال آن تاکید دارد.

مخالفان همچنین مخالفت خود را با اصلاحاتی که پادشـاه کویت دستور آن را درخصوص قانون انتخابات، شکل‌گیری حکومت جدید و مجلس الامه صادر کرده بود اعلام و پارلمان را فاقد وجاهت قانونی دانسته و اعلام کرده‌اند که باید پارلمان منحل شود.

از ۲۱اکتبر سال ۲۰۱۲ میلادی تا زمان انتخابات در ماه مارس همان سـال کویت شاهد سلسله تظاهراتی بود که مخالفان علیه قانون انتخابات این کشور و اصلاح آن انجام دادند و اقدام پادشاه کویت را کودتا علیه قانون اساسی به شمار می‌آورند.

تابستان گذشته نیز در پی تنش‌های سیاسی، پادشاه کویت تصمیم گرفت فعالیت مجلس الامه را برای یک ماه به حالت تعلیق درآورد، اما این تصمیم دو روز بعد با حکم دادگاه قانون اساسـی ملغی شـد. این دادگاه، نتیجه انتخابات ماه فوریه گذشته ۲۰۱۲ را باطل اعلام کرد و مجلس قبلی که در ماه دسامبر سال ۲۰۱۱ منحل شده بود را دوباره قانونی اعلام کرد.

مجلـس الامـه ازنظر جایگاه و تأثیر، بیشـترین قدرت را در بیـن نهادهای قانون‌گذاری در داخل کویت و سـایر کشـورهای عرب حاشیه خلیج‌فارس دارد، اما به دلیل قانون اساسی، پادشاه، قدرت خود را بر مقام‌های کلیدی دولتی و اجرایی کشـور حفظ کـرده و از سـال۲۰۰۶ میلادی تاکنون وی چهاربـار پارلمان را منحل کرده است.

با این پیچیدگی‌های خاص در عرصه سیاسی کویت است که گروه‌های مخالف که طیف وسیعی را از اسلامگرایان محافظه‌کار طرفدار عربسـتان، سلفی‌ها، لیبرال‌های متمایل به غرب، خاندان حاکم آل‌صباح را به سوءاستفاده از قدرت متهم می‌کنند و باتوجه به راهیابی ۳۰تن از نزدیکان شیخ «ناصر محمد الصباح» نخست‌وزیر پیشین کویت به پارلمان، به بازگشت دوباره وی به قدرت معترضند.

باید به این موضوع هم توجه داشـت که اگرچه صحنه سیاسی کویت بحران‌زده اسـت، اما از دید خارجی جایگاه کویت در منطقه خلیج‌فـارس، آن را به یکـی از قابل اعتمادترین متحدان آمریکا در منطقه در آورده اسـت، بویژه که این مسـئله در مقایسه با تحولات بحرین اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. اما موضوع به همین جا ختم نمی‌شود و در کابینه ۱۶ عضوی جدید که به ریاست شیخ جابر مبارک الصباح تشکیل شد، اکثر وزرای کابینه قبلی از جمله وزیر نفت مجدداً در مقام خود منصوب شده‌اند و تنها پنج نام جدید مشاهده می‌شود.

همچنین «مصطفی الشمالی» وزیر دارایی پیشین کویت که قبلاً به اتهام فساد مالی از مقام خود استعفا داده بود بار دیگر به این مقام منصوب شد و پست معاونت، نخست‌وزیری را در اختیار دارد.

در این میان ۶تن از اعضای کابینه از بین خاندان حاکم منصوب شده‌اند که تعداد آنها نسبت به دولت قبلی یک نفر افزایش یافته اسـت که شامل نخست‌وزیر، وزرای دفاع، خارجه، اطلاع‌رسانی و وزیر امور دولت می‌شوند.

این درصورتی اسـت که اگر مخالفـان در انتخابات پارلمانی به پیروزی می‌رسـیدند، مسلماً فشارها را بر خاندان حاکم تحت حمایت غرب در کویت افزایش می‌دادند.

در هر صورت، بحران‌های سیاسی عمیق می‌تواند، شکاف‌ها را در یکی از مهم‌ترین متحدان واشنگتن در خلیج‌فارس که میزبان بسیاری از نیروهای آمریکا در منطقه است، افزایش دهد.

کویت مقتدرترین پارلمان را در میان کشورهای عربی حاشیه خلیج‌فارس داراسـت به‌طوری که نمایندگان مخالف در مجلس، پیش از این مقام‌های دولتی را به سبب فساد مالی و سوءاستفاده از قدرت به چالش کشیده بودند.

با این حال، مخالفان تأکید دارند که انتخاب پارلمانی جدید در حقیقت با هدف تأمین منافع دولت بوده و اعضای این پارلمان به نفع نظام حاکم گام خواهند برداشت.

مخالفان که طیفی از گروه‌های اسـلامی و لیبرال‌ها را شامل می‌شـوند، پارلمان جدید را غیرقانونی خوانده و اعلام کردند که اعضای این پارلمان، براساس قانون انتخابات جنجال‌برانگیز کویت انتخاب شـده‌اند و مشروعیت ندارند. کارشناسان سیاسی منطقه پیش‌بینی می‌کنند که این کشمکش‌های سیاسی در سال جدید میلادی نیز ادامه خواهد یافت.

*** در انتخابات اخیر پارلمانی کویت برخلاف دوره‌های گذشته فقط ۵ حوزه انتخابیه تعیین شده بود و هر شهروند حق انتخاب یک نامزد در هر حوزه را داشت.**

*** طیف لیبرال و سلفی‌های وابسته به عربستان انتخابات مجلس‌الامه را در سال گذشته میلادی تحریم کردند.**

***

*** طی شش سال گذشته پارلمان کویت چهار بار منحل شده است.**

*** اوج بحران سیاسی در کویت در سال ۲۰۱۱ میلادی بود که به استعفای دولت و انحلال مجلس انجامید.**

***

*** شیعیان نقش فعالی در قانونگذاری، سیاست، اقتصاد و فرهنگ کویت ایفا می‌کنند.**

*** چهاردهمین دوره انتخابات پارلمانی کویت با حضور ۴۰۰ هزار تن از واجدان شرایط در سال ۲۰۱۲ برگزار شد و ۵۰ نماینده مجلس‌الامه انتخاب شدند.**

*** در این انتخابات شیعیان توانستند یک سوم از کرسی‌های پارلمان را به خود اختصاص دهند.**

۱۴ دوره انتخابات پارلمانی

انتخابات پارلمانی و شـوراها در کویت به صورت دوره‌ای و هر چهار سال یک بار برگزار می‌شود و پادشاه این حق را دارد که مجلس را منحل و انتخابات زودهنگام را برگزار کند.

نخستین فرمان صادر شده برای برگزاری انتخابات در سال ۱۹۶۲ برای اولین انتخابات پارلمانی صادر شـد و این قانون در سال ۱۹۶۳، ۱۹۷۰، ۱۹۷۲، ۱۹۸۰، ۱۹۸۳، ۱۹۸۶ و ۲۰۰۵ اصلاح شد.

طبق قانون انتخابات، هر کویتی که دارای ۲۱ سـال سـن است می‌تواند در انتخابات پارلمانی شرکت کند، اما این برای یک شهروندی که به تابعیت این کشور درآمده است باید مدت زمانی نزدیک به ۲۰ سال را پشت سر بگذارد.

طبق این قانون افراد محکوم به قتل، مسـائل اخلاقی یا خیانت در امانت نمی‌توانند در انتخابات شـرکت کنند. اما مأموران پلیس و اعضای ارتش از نامزدی و دادن رأی مستثنی هستند و انتخابات باید با نظارت قضایی صورت بگیرد.

انتخابات پارلمانی برای انتخاب ۵۰ نماینده مجلس‌الامه هر چهار سال یک بار و به صورت قانونی طبق قانون اساسی کویت باید برگزار شود. نخستین انتخابات پارلمانی در کویت هم در سال ۱۹۶۳ بعد از تصویب قانون اساسـی برگزار شد. انتخابات پارلمانی هم همانطور که اشاره شد، در صورتی زودهنگام برگزار خواهد شد که پادشاه دستور به انحلال مجلس داده باشد. در این راستا نیز تاکنون دوبار در سال‌های ۱۹۷۶ و ۱۹۸۶ قانون اساسی تعلیق و انتخابات برگزار نشده است.

کشور کویت به پنج حوزه انتخابیه تقسیم شده است و هر شهروند کویتی می‌تواند به چهار نامزد رأی دهد و در کل از هر حوزه انتخابیه ۱۰ نماینده به مجلس‌الامه راه خواهند یافت.

جدول دوره‌های چهارده‌گانه انتخابات پارلمانی

دوره قانونگذاری	تعداد حوزه‌ها	تعداد نامزدها	تعداد رأی‌دهندگان به هزار	نسبت مشارکت
مجلس موسسان ۱۹۶۲	۱۰	۷۳	۱۱۲۸۸	۹۰درصد
دوره اول مجلس ۱۹۶۳	۱۰	۲۰۵	۱۶۸۹۹	۸۵ درصد
دوره دوم مجلس ۱۹۶۷	۱۰	۲۲۲	۲۶۷۹۶	۶۷ درصد
دوره سوم مجلس ۱۹۷۱	۱۰	۱۸۳	۴۰۲۴۶	۵۲ درصد
دوره چهارم مجلس ۱۹۷۵	۱۰	۲۵۷	۵۲۹۹۳	۶۰ درصد
دوره پنجم مجلس ۱۹۸۱	۲۵	۴۴۷	۴۱۹۵۳	۹۰ درصد
دوره ششم مجلس ۱۹۸۵	۲۵	۲۶۱	۵۶۸۴۸	۸۵ درصد
دوره هفتم مجلس ۱۹۹۲	۲۵	۲۷۸	۸۱۴۴۰	۸۳ درصد
دوره هشتم مجلس ۱۹۹۶	۲۵	۲۳۰	۱۰۷۱۶۹	۸۲ درصد
دوره نهم مجلس ۱۹۹۹	۲۵	۴۹۱	۱۱۲۸۸۲	۸۱ درصد
دوره دهم مجلس ۲۰۰۳	۲۵	۲۴۶	۱۳۶۷۱۵	۸۰ درصد
دوره یازدهم مجلس ۲۰۰۶	۲۵	۲۴۹	۳۴۰۲۴۸	۷۷ درصد
دوره دوازدهم مجلس ۲۰۰۸	۵	۲۷۲	۳۶۱۶۸۴	۶۰ درصد
دوره سیزدهم مجلس ۲۰۰۹	۵	۲۱۱	۳۸۴۷۹۰	۵۸ درصد
دوره چهاردهم۲۰۱۲	۵	۲۸۶	۴۰۰۲۹۶	۵۹/۵ درصد

از ویژگی‌های دوره‌های چهارده‌گانه قانونگذاری در کویت این است که زنان برای نخسـتین بار در انتخابات مجلس در سـال ۲۰۰۶ شرکت کردند و در انتخابات پارلمانی سال ۲۰۰۹ توانستند وارد مجلس شوند.

منابع:
* روزنامه القبس
* روزنامه الرای العالم
* روزنامه الوطن
* پایگاه اینترنتی مجلس‌الامه
* پایگاه وزارت کشور کویت
* پایگاه نخست‌وزیری